Ч. 175 (10.852).

Львів, вівторок 10. серпня 1926

Poсztowa opłata zapłacono ryczałtem.

Рік XLIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.822.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол.
За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Події в СРСР.

Варшава, 7. серпня.

З Москви прийшли такі вісти:

З найближчому часі мав би Зіновєв стaнути перед судом за господарку в Комінтерні. Справа тут у тому, що 300 міліоновий кредит на закордонну пропаганду, яким розпоряджав Зіновєв, надто скоро „стопився", а успіхів з тої акції не було. В ролі свідків проти Зіновєва малиб виступити м. ин. деякі комуністичні головачі Німеччини, що обіцюють зложити сензаційні зізнання. Цей процес повинен би остаточно скомпромітувати Зіновєва й усунути його раз на все поза скобки партійного життя.

„Sunday Times" повідомляють з Букарешту, що чорноморська радянська ескадра нібито збунтувалася. Збунтовані відділи заняли нібито Керч і Херсон. З того самого джерела повідомляють про оголошення в СРСР загальної мобілізації. Потверрження тих інформацій з инших джерел нема. Посольство СРСР у Франції заперечує категорично всі вістки про вибух революції в Ленінграді, Кронштаді як також на полудні.

З польських справ.

Нові декрети польського уряду. — Неправдиві вісти про крізу уряду. — Надужиття в спіртовому монополю. — Електрифікація Польщі.

Варшава, 7. серпня 1926.

Довідуюся, що декрет про чужинців буде виданий в найближчих днях. Після того вийдуть декрети про пресовий закон, про товариства і про закон мельдунковий. Декрет про горожанство вийде найдальше до 10 днів.

Вістки про димісію міністра внутр. справ Млодзяновського і міністра скарбу Клярнера не відповідають правді. Тим самим не вірні вісти про те, що теку міністра внутр. справ мав би обняти воєвода Дембський, а теку міністра скарбу воєвода Мантайфель.

Покликана міністром скарбу комісія для провірення діяльности спіртового монополю викрила багато надужить, наслідком чого усунено дир. Подкоморського і 2 начальників виділів. На їх місце іменовано урядового комісаря Е. Квятковського.

У Варшаві перебувають представники товариства „American European Utilities Corporation", що ведуть з урядовими кругами вступні розмови про електрифікацію польських нафтових басейнів, а також промислових округів (Лодзь, Ченстохова, Більськ). Формальне подання в справі концесій на переведення цих робіт мають Американці внести в найближчих днях.

Меморіял Югославії.

Білгород, 7. серпня.

Югославянський уряд переслав у просторім меморіялі до всіх урядів Европи і до Ліги Націй вислід слідства в справі нападу болгарських відділів на полудневу територію Сербії. В інтересі загроженого тими нападами мира югославянський уряд домагається розвязання всіх військових македонських організацій. Нота з подібним змістом буде переслана на днях і урядові болгарському.

Софійське „Слово" подає, що вчора явилися у міністра закордонних справ Бурова посли англійський, французький та італійський і звернули йому увагу на інтереси тих урядів, звязані з положенням на Балкані, як також з удержанням мира на цій території.

Перед засіданням Союза народів.

Женева, 8. серпня.

Дня 2. вересня збереться Рада Союза, 6. вересня буде отворення нарад Союза. Спеціяльна комісія для реорганізації Ради збереться передтим востаннє 28. серпня. Предметом її нарад буде вибір поодиноких держав до Ради Союза.

Поанкаре горою.

Париж, 7. серпня 1926.

Сенат ухвалив 281 гол. проти 6 проєкт закону в справі утворення амортизаційної каси, а 271 гол. проти 11 законопроєкт у справі стабілізації валюти. Поанкаре, забираючи голос при оплесках цілої палати, ствердив, що якінебудь відхилення від принятих державою зобовязань булиб ударом для французького кредиту. Збереження публичного довіря є основою, на якій можна будувати. Після здійснення буджетової рівноваги і після ухвалення урядового проєкту скарб держави буде вільний від тягарів. Якщо осягнені поважні висліди будуть постійно поширювані, то Франція не зазнає в часі мира, таксамо, як то було в часі війни, почуття знеохочення.

Проєкт амортизаційної каси приняли остаточно обі палати. Голова міністрів Поанкаре зложив у сенаті, а міністр Барту в палаті послів проєкт резолюції в справі скликання Національного Зібрання з метою надати приписам про амортизаційну касу силу конституційного права. Цю резолюцію приняла палата 418 голосами проти 133, при чому уряд поставив був справу довіря.

Кебдалий атентат на през. грецької републики.

З Атен повідомляють, що 8. серпня на президента грецької републики Пангальоса хотів виконати револьверовий атентат якийсь Анданапульос. Атентатчика зловили, заки ще міг вистрілити. Андапапульос втік був із вязниці, яку відсиджував за вбивство офіцира жандармерії.

З подій у Мексику.

По вісткам з Мексику в місті Торроа прийшло до сутичок між військом і католиками. Шеф поліції міста ранений, 3 демонстрантів убитих, а 2 ранених. В місцевости Альгамбра вбили католики одного урядовця. В Тампіко заатакувала товпа 2 поліцаїв і їх тяжко поранила. В самому місті Мексику настрій дуже піднесений.

Найшли тіло льорда Кіченера.

Берлін, 8. серпня.

„*Берлінер Тагеблят*" повідомляє з Льондону, що Англійцеві Паверові вдалося біля одного рибацького села в Норвегії віднайти тіло льорда Кіченера. Льорд Кіченер, як звісно, затонув у 1916 р. в дорозі до Росії разом із усією залогою на сторпедованім Німцями кораблі „Гемпшір". Павер перевезе тіло Кіченера до Англії, де відбудуться торжественні похорони.

Зі спорту.

Гасмонея комб. — Сокіл IV. 8:1 (4:1).

Вчорашня гра тих обох дружин закінчилася, як було до передбачення, програною дружини української. Надсподівано висока поражка Сокола IV. має своє оправдання в тому, що українська дружина, в противенстві до жидівської, слабо стренована. Присутніх около 500 осіб.

Біржа.

Гроші.

В позабіржевих оборотах жадали за доляра 9·09, платили 9·08—9·05.

Політичні трупи.

„Совѣтъ Русско-Народной Организаціи". — Повний упадок москвофільства.

З „Русск-ого Голос-у" довідуємося, що склад вибраної на зїзді 29. червня ц. р. ради „русско-народной организаціи" представляється так: Г. Малець (голова), д-р Крижановський, О. Денисюк, д-р Т. Заяць, сел. Л. Старицький, М. Цебринський, д-р В. Ваврик, М. Марко, студ. Г. Черемис і Л. Луцик — члени зі Львова; члени з провінції: дир. В. Труш (Станиславів), д-р Сохоцький (Турк-), д-р М. Лакуста (Журавно), сел. Миськів і Г. Мулькевич (Камінка Стр.), п-і О. Монцібович (Золочів), сел. М. Радзиминський (Сокаль), о. К. Чайковський (Лемківщина), д-р Ю. Сьокало (Бурштин), В. Темех (Броди), сел. Ткачук (Радехів), В. Малинка (Дрогобич), д-р Е. Шатинський (Сянік), сел. Г. Лещак (Львів), сел. А. Нездропа (Добромиль). До ширшої ради увійшли: Ст. Кушнір (Дрогобич), І. Кульчицький (Сянік), І. Батицький (Перемишль), В. Клось (Борислав), о. Скоморович (Рава Руська), І. Роман (Сянік).

Спис тих людей виглядає поважно, але коли шукати в „Русск-ому Голос-і" за діяльністю наших „доблестних", то вона дуже нуждена. Поза двома-трьома меншбільш діяльними філіями „О-ва ім. Качковського" і кількома дрібними повітовими організаційними зборами „русско-народной организаціи" не видно нічого. Так і ясно, що народня маса відвернулася в цілости від москвофільських провідників, а й багато ідейних москвофільських інтелігентів перейшло без застережень в український табор. Жива українська національна ідея полонила навіть колишніх найбільших москвофільських загорільців, яких досвід останніх років навчив, що годі бути довше колодою на тернистому шляху поступу рідного народу. В москвофільськім таборі лишилися тільки вперті „мули" й зарозумілі „мамути", яких ні життя ні історія не в силі чогонебудь навчити. Щастя, що життя перейшло над ними давно до денного порядку. Політичні трупи.

Не словами — а ділами!

Про поширення ідеї „Рідної Школи" в масах.

(Стаття надіслана.)

Майже щодня подає наша преса звіти про віча, збори й наради не тільки повітові, але й місцеві, нотуючи не лише приняті ухвали, але і зміст промов або хоч імена бесідників. На тім ціла справа звичайно й кінчиться, хіба що виберуть ще який комітет або заложать партійну організацію, які мають робити діло далі. Цеї роботи, цього діла, на жаль, рідко видати; бо все кінчиться звичайно на палких промовах, що мають рознести по всій Україні славу бесідників, які тим і кінчать своє „діло", бо до виконання ухвал, до праці вибраного комітету чи навіть заложеної організації найбільші гура-патріоти рідко коли причасні. А вжеж і найгостріші резолюції найчисленіших віч —це тільки початок якоїнебудь акції, це тільки товчок до діла, якого не виконає ні Женева, ні Ліга Націй, ні Варшава, а доконати мусить саме громадянство дальшою працею в наміченому ухвалами напрямі.

Щоб не було голословности, що в нас багато слів, а мало діла, покажемо це на фактах з тої ділянки нашого національного життя, яка є підставою нашого майбутнього. Цею основою не тільки нашого життя як нації, але й нашого людського істнування взагалі є безумовно й безперечно наша освіта, наука, школа. Про вагу рідної школи нічого й говорити, тому вона стоїть усе на денному порядку наших віч, зборів і нарад, де зясовується страшний занепад нашого публичного шкільництва і стверджується однодушно, крім потреби боротьби за українську державну школу, конечність засновувати приватні українські школи, щоб не дати нашій молоді занидіти національно й духово в чужій школі. А до чого договорилися ми н. пр. за весь минулий шкільний рік, який по славнім шкільнім плєбісциті виявив і сліпому страшну пропасть, у яку заганяють душу нашої молоді, будучности нашої нації? Сором і жах проймає, коли приходиться ствердити сумний факт, що за увесь страшний рік 1925/6 українське громадянство, крім слів обурення на ворожі затії, не здобулося хочби на одну одніську шкілку для своєї рідної дітвори!

Оправданням-вимівкою за всі наші занедбання в шкільній ділянці стає матеріяльна скрута громадянства. Правда, що кожний з нас з окрема не в силі дати багато хочби й на таку життєву справу, як рідна школа. Але того ніхто не домагається, бо вистарчилоб, якби найшлися діяльні люде, що збирали би від міліонових мас народу по вдовиній лепті; призбирані таким чином суми сталя би на сотки й тисячі шкіл, а не на тих кілька десяток шкіл „Рідної Школи", з яких половина (середні школи) жиє у великій части шкільною оплатою, а другій половині (народнім школам) грозить постійно закриття або бодай зменшення із-за недостачі гроша на найконечніші потреби. Батьки дітей тих шкіл не в силі складати що-місяця по пять або й десять золотих, якої то суми не складають і цілі громади ба на-

Red. czas. „Dilo" we Lwowie. Pr. 373/26/2. W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej i Sąd okręgowy karny orzekł na wniosek Prokuratury przy tymże Sądzie, że treść artykułów umieszczonych w czasopiśmie „Dilo" Nr. 169 (10.845) z dnia 3 sierpnia 1926 pod tytułem: 1) „Za amnestiju dla polityčnych wjazniw" między słowami: wjazniw... a słowami: III. wicze; 2) „Z welykoji chmary — małyj doszcz" od słów: A może... do końca artykułu, zawierają ad 1) i 2) znamiona zbrodni z § 65 a) ust. karnej, uznał dokonaną w dniu 2. sierpnia 1926 konfiskatę za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenie całego nakładu i wydał w myśl § 494 pk. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21. ust. druk. z 17. grudnia 1863 Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863 r. i. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. p. Lwów, dnia 4. sierpnia 1926. r. Hawel.

Заліщики. (*Концерт Наддніпрянського хору.*) Дня 5. серпня відбувся в Заліщиках черговий концерт Наддніпрянського хору під дирігентурою п. Євсевського. Хор цей зложений з 25 осіб, самих вибраних співаків, знаних суспільности під назвою хору Котка, якого хористи усунули, не стративши на тім нічого. Залишилися ті самі молоді, свіжі і дужі барітони, ті самі грімкі баси і дзвінкі сопрани. Та сама, хоч може менше вимушена дисципліна і те саме серйозне відношення до творів і до публики. Що більше — хор цей обновив свій репертуар, залишаючи з давніших пісень тільки музичні перлини, які ніколи не полиняють. На концерті 5. ц. м. було видно ще і зрівноваження голосів. Бо коли на попередніх була все перевага жіночих, які в наших провінціональних салях виходили дещо за різко, то на останнім концерті після відпадення трьох чи чотирьох співачок наступило вирівнання. Та всеж таки першенство під кожним оглядом: дикції, інтерпретації й артистичного викінчення належиться хорові чоловічому. Тож кожну його появу на сцені приймала публика рясними оплесками, хоч не жалувала їх і хорові мішаному. Довіра публики до хору велике. Хоч хор концертував у Заліщиках сього року пораз пятий, хоч було спізнення з афішами (перешкоди старостства), хоч змінено фірму, — саля була битком виповнена. З Українців явилось усе наче на національний пир — було теж багато чужої публики, а головно літників. Жалко тільки, що хор не знає акомпаніменту і співає все a capella. Деякі річі, як „Прометей" Стеценка, „Якби мені черевики" Колесси й ин. зискалиб багато на красі при акомпаніяменті. Тому що згаданий концерт мав бути останнім, делегація від громадянства просила уладити ще один концерт, який і відбудеться в найближчих днях. **в. ц.**

Біле коло Черткова. (*Проти провокації „хлібоїдів"*). В „Селянськім Праорі" з дня 1. VIII. 1926 р. ч. 31 — як в органі, що кольпортує в нарід заразу, стали мене на дивне диво вихвалювати та проголосили мене своїм прихильником, хоч недавно аж у двох числах мене обкидували болотом наклепів. Отсим заявляю, перед українською суспільністю, що як член УНДО з „партією" УНС. не мав і не маю нічого спільного, що до п. Дмитрика, організатора цеї партії в Чортківщині, ніколи з нічим по поміч не звертався, що про віче з дня 11. липня, яке уладив УНС на мою оборону, я нічого не знав, а довідався аж по всьому. Акцію вихіснования метушні в селі, викликаної кількома кириникамк, на користь УНС., осуджую як підлу та негідну. Мої прихильники, якщо їм на моїй чести залежить, повинні знайти инший спосіб оборони, а не в провокації наклеймленої цілою суспільністю „партії" УНС. — Сиятин, дня 5. VIII. 1926. — *Стефан Гунчак.*

Памятаймо: Рідна Школа — це народня фортеця, це певний захист в добі лихоліття!

Всячина.

Про горобців. Товариство охорони птахів у Льондоні вибудувало у славнім „Гайд Парку" оригінальну криницю, присвячену птахам і для їх ужитку. Цей памятник зробив відомий англійсько-російсько-жидівський різьбар Епштайн, занадто по модерному. Загальна публична опінія Льондону не дуже хвалила цей твір і в пресі почалась жива полеміка на цю тему. Деякі звернули увагу на цікавий факт, що горобці оминають цю криницю для них призначену. Виринула думка, що може горобців вражає модерне мистецтво. Щойно орнітольоги, знавці пташиної психольогії розяснили, що причина бойкоту горобців у чомусь иншому, а саме у різко білім колірі криниці. Птахи не люблять білого коліру і швидше згинуть зі спраги, ніж напються з ясно-білої криниці.

Аллах є великий! Недавно вибудували і „посвятили" в Парижі першу мошею. На це свято приїхав великий султан з Марокко — Мулай Юссуф і брав участь у церемоніях. Коли офіціяльности його втомили, він рішив приємно відпочити. Спитав нишком „губернатора" Марокка Стега, де можна бачити найгарніші жінки. Його завели до найкращого ресторану до „Бульонського Ліску". Ніхто там не здивувався появі султана в білім бурнусі, бо неодин магараджа бував там постійно і тратив гроші. Султан міг свобідно придивлятись, як европейська аристократія забавляється. Він подивляв жінки з коротко стриженим волоссям і голими раменами і похвалив поступ білої раси, яка завертає до „голини" чорних рас. Султан спитався зі здивуванням, що це за уніформи носять мужеські французькі герої, поглянувши на чорний смокінг. Ще більше здивувався, коли почув, що таку одіж носять Англійці, що є тут на салі, і Американці і Італійці і навіть представники робітничого російського уряду. Султан відповів: „Тепер розумію! Це є загальна уніформа справжнього мира та вищої культури". Відтак загуділа орхестра „джезбенду". Султан зрадів, почувши медьодії, що нагадували йому рідний краю. Та ось від столиків повставали елєгантні пари і почали пристрасно вимахувати ногами. Піт спливав з їх обличчя, пахощі перфум кружляли в салі, а пляшки шампанського летіли під стелю, мов водограй. Султан був захоплений цим видовищем і зворушений, що його так витають. Нахилився до уха Стега і спитав: „Скільки такі артисти беруть за один такий танець?" Француз пояснив, що вони роблять це безплатно і для власної приємности. Султан задумався. Він згадав мабуть судороги дервішів і, повернувшись побожно чолом до Мекки, сказав: „Аллах є великий!", що здається, значило по-нашому: „Дивні є твої діла, Господи!"

Країна всіх обезпечень. Америка є країною всіх можливостей, у противежности до нашої, яку можна би назвати „всіх неможливостей". З нового американського журналу „Наука та винаходи" довідуємось, що в Ню-Йорку одно товариство обезпечень прийняло премії від одного добродія, який заасекурувався на випадок, якби хтось винайшов апарат для відчитування думок. Видко, що цей панок має страшні думки і що сильно перелякався звістки про такий винахід приготовлюваний нашим земляком Біським, що тепер живе в Берліні і читає на людськім черепі ріжні тайни при помочі „електродіагноми". Але випадок такої асекурації не є вимковий. Американські товариства приймають обезпечення на всі можливі події, не лякаючись найбільше чудацьких ідей. Один земельний власник обезпечив себе на 25.000 дол. на випадок появи... плям на сонці. Бо такі плями звязані з катастрофами спричиненими зміною температури. Другий, Едгар Кук, забезпечив себе від теорії Айнштайна. Навіть заклади між двома особами стають предметом асекурацій; так зробив один інжинір і один професор у відношенні до Айнштайнівської теорії. Один асистент медичного факультету в Шікаго обезпечив себе на 6000 дол. на випадок, коли до 1930 р. не стане професором. Не кажемо вже про те, що всі малярі обезпечують свої руки та очі, танцюристки — ноги, співаки — горло. Один актор з оперетки обезпечив себе на випадок, коли вилисіє, а другий, коли виросте, бо... свому маленькому ростові завдячує всю професію.

Памятайте, що всякі збірки на нагробник на могилі І. Франка треба посилати до Центробанку (Львів, Ринок ч. 10. І. пов.) на щадничу книжечку ч. 7910.

Нові книжки й видання.

КНИЖКИ:

Корнило Заклинський: НАРОДНІ ОПОВІДАННЯ ПРО ДАВНИНУ. Історія Підкарпатської Руси в переказах. 1925. Накладом Чсл. Червоного Хреста в Кошицях. ст. 126.

ЖУРНАЛИ:

ЖИТТЯ Й РЕВОЛЮЦІЯ. Київ. Ч. 7. Липень. Зміст: І. Красне письменство. В. Мисик: Мати. Є. Плужник: Четвертий день гарячий суховій. За давнини якийсь дикун незнаний. В. Чапля: На репяхах синичка. В. Ярошенко: Уже на порозі Я. Козенко: На хуторі. М. Терещенко: Елегія. Г. Косяченко: Гармоніст. Д. Фальківський: Цикл „Минуле". Г. Брасюк: Темної ночи. В. Чапля: Зойк. М. Галич: Друкарка. Д. Тась: Полонені шуми. II. Культура, мистецтво побут. П. Стодоля: Памяті Архипа Тесленка. О. Дорошкевич: Література і школа. С. Щупак: Основні проблеми мистецтва в поглядах радянських маркс-стів. III. З нашого минулого: В. Петров: Хуторянство і Европа. І. Заїка: Селяни про Коцюбинського. IV. Мистецька трибуна. М. Зеров: Перед судом методолога. V. Політика. Наука. Техніка. Є. Черняк: Переворот і національна політика Пілсудського. VI. З поточних нотаток. VII. Серед книжок та журналів.

СТУДЕНТСЬКИЙ ВІСТНИК. Ч. 7—8. Липень—серпень. Прага. Число присвячене памяти С. Петлюри. Зміст: Е. Маланюк: Памяти Симона Петлюри (вірш). Національна Проскомідія. Л. Волохів: Так мав умерти С. Петлюра. Т. Олесіюк: С. В. Петлюра і українське студенство. В. Мартинець: С. В. Петлюра й українське національне відродження. Ол. Бабій: С. В. Петлюра. Дмитро Пасічник: Крути — Париж. М. Литвицький: Перша зустріч з С. Петлюрою. Є. Гловінський: 27. травня 1926 р. Дні жалоби: Франція, Чехословаччина, Німеччина, Румунія, Польща, Австрія. Бюст бл. п. С. Петлюри на обгортці, роботи різьбаря Ф. Ємця.

ЗИЗ. Журнал сатири та гумору. Львів. Ч. 15. 1-го серпня. Зміст: Леле: Сезон. Канікули. Думки. Орест Ордан: Вироблена память. Любовна пригода. Нечуване. Небожественна Комедія. Хто й чого на Волині хоче? Кажуть, що... Невдячна Америка.

ЖІНОЧА ДОЛЯ, щомісячний часопис для українського жіноцтва. Коломия ч. 8. Серпень. Зміст: О. Галичанка: Найблищі задачі сойму. Б. Баранова: Сучасні завдання українського жіноцтва. О. Кисілевська: Спаса. У. Кравченко: Поезії. Д-р В. Ю. Кисілевський: Турецька жінка. Міля Дороцька: Хто винен? О. Шепарович: Міжнародній Жіночий Конгрес в Парижі. Огляд діяльности секції „С. У." Д-р Сімс: Що значить сильна воля. Тиждень дівчат. Лист з канадійської фарми. Про поміч в наглих випадках. Часть господарська.

ГОСПОДАРСЬКО-КООПЕРАТИВНИЙ ЧАСОПИС. Львів ч. 37. 4. серпня. Зміст: Важна справа. Спільне шукання ліпшого зерна. Як перебрати торговлю збіжжя у свої руки. Збут збіжжя чи годівельна господарка? Влада проти кооператив на Волині. Військові кооперативи. Теперішний стан нашого кооперативного будівництва й завдання організаційного відділу. Молочарство: Значіння молока. Наша кооперація. Хліборобство: Які будувати курники? З Ревізійного Союзу Українських Кооператив. Ціни.

НА ВАРТІ. Незалежний місячник українського культурного і церковного відродження. Володимир Волинський. Ч. 17—18. Май, червень.

ОПОВІСТКИ.

Український Наддніпрянський хор під управою Петра Євсевського у складі 30 осіб виступає:
Вівторок 10. VIII. Чортків.
Середа 11. VIII. Бучач.
Четвер 12. VIII. Монастериска.
Субота 14. VIII. Гусятин.
Неділя 15. VIII. Копичинці. 193 1-?

З української приватної гімназії в Рогатині. У клясах I—VII є ще по кілька вільних місць для учнів з инших гімназій. Зголошуватися негайно, бо по феріях, коли вже буде повне число учнів у клясах, нікого не зможу приняти. Так само взиваю всіх учнів нашої гімназії, щоб найдалі до 15. серпня прислали вписове на 1926/27 шкільний рік, бо мушу мати повний стан кляс. Кляси з 30 учнями для кількох, що схочуть вписатися в спізненому речинці, ділити на два відділи не буду і спізнених учнів до школи не прийму. (149—4—5) *А. Крушельницький.*

„Історія політичної думки галицьких Українців 1848—1914". Друкується і в місяці вересні ц. р. вийде з друку „Історія політичної думки галицьких Українців 1848—1914", написана на підставі споминів д-ром Костем Левицьким. Отся книжка (з фотографіями наших діячів) буде мати понад 30 аркушів друку. Ціна книжки виноситиме 15 золотих; для Америки 3 доляри. В переплеті, зложеній до місяця вересня ц. р., обнижується ціну книжки на 10 золотих, для Америки на 2 доляри. Гроші посилати до „Краєвого Союзу Кредитового" у Львові, Ринок ч. 10.

Виказ III. На будову памятника Івана Франка зложили: ВП. П. Українська Організація Обєднання, Філядельфія 50 ам. дол., Гром. Розділ 7·60 зол., Гром. Сидорів 4·66, Чит. Данильче 13·05, Філ. Т-ва „Рідна Хата" Рогужно 3·85, Чит. Купче 4, Філ. Бела 44·85, Філ. Болехів 25, Гром. Кудерявці 10, Гром. Дроговиже 4·08, Чит. Увисла 5, Школа УПТ. в Копичинцях 14·30, чит. Підфилипе 6·30, Гром. Трофанівка 8, Дирекція гімн. УПТ. Станиславів 12, Філ. Сколє 27·40, Чит. Микулинці 27·55, Кружок УПТ. в Новім Селі 50, Чит. Надотичі 17·40, Філ. Тисьмениця 34, Луг, Сокіл і філія Городенка з концерту 48·25, Чит. Потік 3·50, Філ. Делятин 15, Гром. Кнігиничі 12·64, Гром. Іванків 17·0, Гром. Розвадів 5·80, М. Антонишин Радом 5, Філ. Сколє 33·50, Філ. Галич 61, Гром. Шляхтинці 30, Відділ Укр. Робітн. Союза Т-ва І. Франка Шікаго 10 ам. дол., Члени від У. Р. С. в Шікаго 23, Від У. Р. С. Тов. св. Димитрія в Тульмен 25, Від У. Р. С. Братство Арх. Михайла Шікаго 5, Т-во В. Винничейка Шікаго 5, Укр. Жіноче Т-во Запомогове Шікаго 10, Філ. Мостиська 29 зол., Т-во Луг Дичків 10, Філ. Станиславів 210, Гром. Ніжбірок новий 10·70, Філ. Тисьмениця 26·50, Студ. Кружок ім. А. Коцка при інституті ім. М. Грушевського в Едмонтоні 28 ам. дол., Чит. Камінка Струм. з концерту 26·55 зол., Інж. Мудрак Львів 1 ам. дол., Гром. Турка 15, Гром. Жукотин 3·62, через Філ. Войнилів гром. Цвітова 7·57, Томашівці 13·80, Томашівці-Підкамінь 11·20; Середнє 2·70; Перевозець 10·10, Долпотів 4·45, Войнилів 9·50, Чит. Бабухів 33·30, Т-во Просвіта Білгород 10 ам. дол.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

ПРИДНІПРЯНКА, б. сестра милосердя шукає посади. Звертатися листовно до Адм. „Діла" під „Придніпрянка.

ДИРІҐЕНТУРУ хору або лекцію прийму сейчас за удержання. Зголошення слати до Адм. „Діла" під „Дирігент-інструктор". 194 1-1

ПРИЙМУ на харч і мешкання учеників низших клас. Дідик, Підвалля 9. Львів.

ПРИЙМУ студентку з ліпшого дому, піяніно до ужитку. Вхід наоколо вілі. Виспянського 12. 195 1—3

ШКІЛКИ овочевих дерев князя Романа Сангушка в Гумнисках пч. Тарнів, (адреса: Zarząd ogrodów książąt Romana Sanguszki, Gumniska, poczta Tarnów) поручають до осінного і весняного саджения деревця та овочеві кущі в добірних родах. Яблуні і груші по зол. 2·50 за 1 шт. Сливи та волоські горіхи по 3 зол. Цінники задурно і за оплатою. 178 2—2

КАВАЛЕР, учитель глядає знакомства в ціли подружа. — Зголошення до Адм. „Діла", під „Учитель". 188 2—2

Подяка.

Жорстока судьба трагічною смертю забрала нам найдорожшого татуся і брата бл. п. о. Омеляна Менцінського. Прибиті тяжким горем почуваємося до милого обовязку зложити цею дорогою найщирійшу подяку всім, що це нещастє злекшили нам сердечними словами співчуття і відради. Передусім дякуємо всім 16 Високопреподобним кондекапальним Отцям і 4 латинським священикам за всі труди, понесені при улаженню сумних похоронних обрядів Покійного, а зокрема Всечеснійшому о. О. Стеранці, пароховi з Гладишова, за прекрасні, повні жалю пращальні слова в церкві і Високопреподобному о. віцедеканови Калужинському, пароховi з Бортного, за сердечні приятельські слова над гробом Покійного. Крім цього щиро дякуємо хорови з Пантної під проводом Вп. директора Осипа Мулькевича і всім знакомим і приятелям, котрі по смерти несли нам пораду і поміч, як також всій доокличній українській і польській інтелігенції та Чесним Парохіянам і Громадянам сусідних сіл, що численно відпровадили тлінні останки на місце вічного спочинку. Хай Всевишній віддатить Вам за Ваше сердечне співчуття, поміч і труд а нас і Ваші родини охоронить від подібного страшного випадку. — *Олена Менцінська-Онуфрякова* — доньа, *Орест* — зять, *Келестин, Евген* — брати, *Наталія, Стефанія, Михайлина і Юля* — сестри. 191 1—1

Ширіть наш часопис!

нов останнього зїзду партії." В Німеччині одночасно ведеться наступ на компартію із зовні — уступившими з партії Коршем і Кацом — і з нутра — членами Рут Фішер, Урбансом і Маслюком. Нейман твердить: „ліві йдуть на зустріч правим тому, бо посвоячені з ними і до того же є їх обєктивний зміст та ідейні підстави їх політики". Одначе що може бути „спільного" між непримиримістю пролетарської диктатури й уступками „деревенщині"? Спільним моглоб бути заперечування ленінського блянкізму та визнання всеї комуністичної практики і досвіду несвоєчасними. Та щоби лінії лівої та правої опозиції зійшлися в тій точці, на це треба немало часу..." „Ліквідація Зіновєва з РКП є першим кроком до ліквідації лівого крила в комінтерні. А остаточна ліквідація останнього стає тепер неминучою та стоїть не за горами. Коли в самих лівих комуністів не стане на те вистарчаючої послідовности і сили, то її проведуть РКП і радянська влада".

Аналізуючи друковану в нас резолюцію Ц. К. компартії про усунення Зіновєва і Сталіна з політбюра „П. Н." кажуть:

„Приборкуючи поворот до старого (воєнного комунізму! — Ред.), уряд Сталіна безсильний також, щоби посунутися кудинебудь вперед. Він засуджений тупцювати на місці доти, доки біля нього відбувається розклад і руїна".

Берлінський „Руль" обговорюючи широко внутрішньопартійні події в РКП і навязуючи до висказаних на ту тему поглядів Рикова пише від себе так:

„Риков бачить у дискусії загибіль диктатури пролетаріяту, а тут же зараз роздається передсмертний плач наляканого чекіста. Навіть його нерви не витримали — якеж отже повинно бути враження серед публики. При тому весь той розвал розкривають на це, щоби не допустити до розвалу, сподіваного від опозиції — так само як для боротьби з фракційністю організують (до того признався Риков) фракції більшости. Те, що ще зветься владою, кидається, кричить, демаскуючи тільки що сподіване демаскування опозиції, а тому вже заздалегідь демаскуючи себе. Яка передсмертна тривога звучить направду з бесіди випробованого мучителя, який передсмертний розклад вичувається в тому безпомічному шамотанні."

Орган соціялістів-революціонерів спід стягу Керенського пише:

„Ідейних засадничих ріжниць між борючимися не видно: всі вони одним ленінським миром мазані і всі „друг друга" тиних „словесами" тогож святителя побивають. Боротьба на партійному Олімпі відбувається не за те, як віриш, але за те, що робиш, щоби утриматися при корито влади. Боротьба за владу в імя збереження влади. Ми твердимо тільки одно: більшовицькі пяти прекрасно вичувають під собою розжарену почву, наслідком чого і витанцьовують важкий для них танець панічної боротьби за владу..."

Париське „Возрожденіе", орган монархістів під редакцією акад. Струве дає таку оцінку московських подій:

„Безмежна влада над нижчими за ціну сліпого підпорядкування центрові! В тім то й сила більшовиків доки сильний центр. Та в тому й слабість. Як розвалюється центр—паде все. Гниття і розклад це тру бачимо наглядно, без огляду на те чи він є до тої міри зогнилий, що партія вже перестала бути монолітною, а стає свого роду упривілейованою клясою, яка виконуючи владу над краєм, добилася для себе політичної свободи і в нутрі якої повинна розгорітися завзята політична боротьба, чи перед нами лише палатний переворот, зміна влади, ослаблююча більшовицькі кадри, але зберігаюча істнуючий партійний устрій. Иншими словами: без огляду на те, чи усунена диктатура політбюра над партією, чи проведена тільки особиста зміна в складі партійного диктатора — політбюра? В першому випадку єдина партія більшовиків засуджена на коротке життя, і ми на порозі великих подій, в другому випадку ми повинні зареєструвати новий і істотний етап на шляху розкладу єдиної комуністичної партії".

Газета „Сегодня" містить з нагоди тих самих подій ось які міркування:

„При всіх зусиллях зберегти владу і всі її блага, при всій свідомости, що для цього треба єдности партії, при всіх заходах осягнути єдність штучно, еволюція краю, розвиток внутрішних соціяльно-політичних сил щодня приносить новий удар диктатурі партії і приводить до неминучих щілин і відломків. Пленум ЦК., на якому осудили Зіновєва і Лашевича, є дійсно історичним, але не в тому розумінні, як це розуміють більшовики. Це новий історичний етап не до єдности, а до розпаду і розколу партії, до освободження великого народу від більшовицького рабства".

Як бачимо, то вся та преса покладає великі надії на те, що тепер діється СРСР. і вірить, що тамошні події прискорюють момент, в якому більшовицька влада разом з диктатурою зробить місце... очевидно для них.

Пресовий ланцюг.

На побільшення обєму „Свободи"

зложили далі:

161. **Мороз Іван**, Львів — 5 зол.
162. **Мороз Анна**, Лежайськ — 5 зол. і кличе: Наталію Волосянську в Раві Руській і Емілію Пашківську в Стороннбабах к. Красного.
163. **Д-р І. Турин**, Відень — 20 зол. і взиває до зложення на фонд „Свободи" по 10 зол.: Доля Глинського, аптикаря у Бані (Буковина) і д-ра Льва Воєвідку, лікаря в Кіцмані.
164. **Лесів Іван**, Кутиска — 2 зол.
165. **о. П. Городецький**, Ляхівці пч. Богородчани — 10 зол. кличе: о. Володимира Косевича пароха Старих Богородчан, д-ра Олександра Чорненка адв. в Солотвині, Василя Гарасима учит. в Саджаві.

По широкому світі.

Страйк вуглекопів в Англії стоїть під знаком оптимізму; деякі вуглекопи погодились на дальші переговори з урядом через посередництво епископів.

Між Чехословаччиною і Мадярщиною вибухла митова війна внаслідок перерваних господарських переговорів між обома державами.

Союзні держави ведуть дуже оживлені довірочні наради у звязку з недалекою сесією Ліґи Націй, на якій рішатимуть справу вступу Німеччини до Ради Ліґи. Покищо не найшли компромісу між домаганнями Еспанії та Польщі на постійні місця і домаганнями Німеччини.

Турецький уряд видав розпорядок, щоби всі чужинні торговельні палати в Константинополі припинили свою діяльність.

НОВИНКИ.

— **З донощицького смітника.** Від часу доносів, якими старалось служити „Слово Польске" царській владі підчас останньої війни, воно вірно продовжує цю свою функцію до нині, очевидячки надалі з патріотичного обовязку. Воно систематично показує пальцем на Українців, яких треба арештувати або викинути з ріжних становищ. У ч. 216 з 8. серпня є статистика урядовців-Українців у „доменах", яких є там за багато. Найкраще було би, якби „Слово Польске" зібрало список усіх Українців зайнятих у цілій польській республиці і поставило внесок їх виселити.

— **Без мяса та хліба** опинився нині Львів. Пекарі страйкують солідарно з різниками у боротьбі проти максимальної тарифи маґістрату. Вчора представники обох промислів радили спільно над ситуацією і рішили звернутись до уряду з жалобою на місцеву владу. Між резолюціями прийняли постанову, що єдиним виходом з ненормальних цін хліба та мяса є вільна конкуренція та свобідна торгівля без примусових тарифів, які кожний старається обходити. Воєвідство повинно тільки натиснути на мельників, щоби не брали надто високих цін за муку. Покищо знаємо одно, що кожний такий страйк підбиває ціни і повертає в нівець усі тарифи, бо населенню не звикло провести дня без мяса та хліба і платить за них удвоє більше там, де тільки його найде. Правду каже Святе Письмо, що не самим хлібом живе чоловік, але правдою є й те, що може без хліба обійтись, коли має мясо.

— **Не треба війни**, а досить маневрів над такою невинною рікою як Щирек у Розвадові та Устю, а жовнірі гинуть. Вода у Щирку зросла від дощів, місток на ній був невеликий і коли перші коні переїхали дня 4-го ц. м., жовнірі повпадали в ріку, один утопився, кількох ранених.

— **Львів за одну добу.** Внаслідок родинних непорозумінь пробувала отруїтись 30 літня Я. Бернакевичева не погорджуючись столярською політурою. — 6-місячна дитина удушилась сама при вул. Павликів 16., обернувшись у ночі до подушки так, що не могла віддихати. — Львівські шофери вважають „пунктом своєї чести" їздити так хутко, немов би везли гостей, що втікають перед поліцією; один з таких попав угора на вул. Словацького між два трамваї, розторошив автомобіль і позагинав стіни трамваїв. — Львівські злодії крадуть далі все і всюди, що можна (чи радше не можна): тютюн з тютюневої крамниці на такій видній улиці як Третього Мая ч. 17., алькоголь на постичній плоші На Оболоні, годинники, коли є такі аматори свіжого повітря, що навіть на партері (при вул. Ленартовича 11 б. або Зигмунтівській 12) одчиняють на ніч вікна. — А що така хроніка не могла би бути повна без бійки та револьверів, то брати Сметани стріляли до себе та нападали на инших приятелів на вул. Городецькій, а кельнер у ресторані на вул. Зеленій 60. стрілив 8 разів у воздух з револьверу, невідомо з якої радости.

— **Також претенсії.** Російський посол у соймі Серебренніков звернувся до українских послів з проханням, щоби вони підписали інтерпеляцію в справі конфіскати „Русского Голосу". Берлінський „Руль" називає відмову наших послів „українським шовінізмом".

— **„Вязниця не касино".** Так заявив заступник голови карного суду у Львові Гавля, на вакаціях, п. Коман, який солідаризується з тим, що суддя Нєментовський не передає для політичних вязнів часописів, ні книжок. А не передає тому, що не має часу їх перечитати. Суд, це не факультет літератури, на якому суддя міг би шойно знайомитись з письменниками; деякі прізвища та заголовки повинні навіть суддям бути знайомі як „невинна" лєктура.

— **Відгомін „шпигунської афери".** З Кобиловолок пишуть нам: Дня 21. липня в год. 3-ій рано приїхали до Кобиловолок, пов. Теребовля, тайний аґент і комісар поліції з Тернополя, які до спілки з місцевою поліцією перевели детайлічну ревізію у д-ра Василя Тригука й учит. Івана Тригука, у студ. крак. унів. Василя Мокрицького й учит. Михайла Мокрицького. Шукали за доказом шпіонажі в користь Німеччини і Росії, але не знайшли нічого. Всеж таки арештовано студ. Мокрицького і відвезено до Кракова. Ревізія тягнулась до год. 8-ої рано.

— **Хто садить тютюн**, нехай знає, що управа державного тютюневого монополю опікується ними, бо хоче піднести краєвий тютюн. Концесіоновані плянтатори тютюну можуть одержати зачети на рахунок збору, який обовязані доставити тютюневому монополеві в осені. Хто посадив найменше 100 м. квадр. може одержати зачет у висоті 60 проц. можливого збору у двох сплатах: у серпні і вересні. На зачет 5.000 зол. треба дати довжний скрипт з двома ручителями. Зачети дають уряди та монополеві інституції, які дали урядовий дозвіл на управу тютюну. Там і дають інформації.

— **Ватиканський інцидент.** Минулого тижня прийняв папа на авдієнції 22 американських студентів під проводом протестантського професора Нельсона. Нельсон не хотів клякнути перед папою, тільки стояв перед ним зі схрещеними раменами. Папські ґвардейці держали Нельсона дві години на допиті. Після цього інциденту Ватикан видав розпорядок, що папа прийматиме на авдієнції тільки католиків.

— **Жіночі права зростають.** Один з найбільших мадярських магнатів гр. Франц Естергазі звернувся до суддів з досить дивним проханням, щоби йому назначили куратора, бо він веде надто рисковні діла та живе надто дорого, як марнотратник. Суд визначив йому куратором його власну жінку.

— **Наслідки кокаїни.** Для тих, що хотіли би зажити насолоди цього наркотику, сильно поширюваного нині тайними продавцями цікаво буде дізнатись про сцену, якої свідком були позавчора прохожі на вулицях Варшави. Кабаретова артистка Галина С. бігла розхрістана вулицею зі страшним криком, в жаху, що її здоганяє сатана. Дістала нападу „фурії" і пальцями вдерлась у тин. Причиною — кокаїна.

— **Передбачливі урядовці** працюють у фінансовім відділі залізниць у Познані, де замовиль стільки урядових друкованих паперів, що цей запас вистачить їм на... 150 літ! Хто як хто, але ці добродії міцно вірять, що до цього часу нічого довкола них не зміниться.

— **Світова хроніка.** Індійський магараджа з енергічним прізвищем Ніссан Гайдарабад відповів англійському урядові, що не гадає в своїй провінції призначувати Англійців як урядовців і що його внутрішна господарка (хабарництво) є його приватною справою.— Літвінов, заступник Чічеріна, переїзжав до Москви через Варшаву... інкоґніто. — Редакторові китайського денника зі страшною назвою Шінгуіюгпао відрубали голову за статтю звернену проти губернатора Шантунґу. — У Німеччині та Австрії в останнім часі 36 акторів скінчило самогубством по причині недостачі праці. — Недалеко пристані в Данціґу упав у море велиханський метеор. — У Ризі згоріло внаслідок вибуху 4 міліони пуделок сірників, готових до висилки. — Університетська бібліотека в Ґетінґен купила за 5000 марок рукопис славної поеми Бюрґера „Леонора". — Молодь париська артистка Сика зважилась відограти у пєсі „Quo vadis" у великім цирку „Лідію на хребті бика"; бик подразнений деревляними списами скинув артистку зі себе і поранив її. — Помер французький різбар Даґонер, творець численних памятників; одна з його останніх праць памятник малиреві Ірез на цвинтарі Монпарнас.

Дописи.

Львів. *(Театральна вистава аматорського гуртка ремісничої молоді Т-ва „Зоря").* Дня 11. липня ц. р. аматорський гурток секції опіки над українською ремісничою молодю при Т-ві „Зоря" у Львові відіграв комедію в 3. діях п. н. „Пан писар", в домівці чит. „Просвіти" при вул. Купярській ч. 15. — Штука була гарно й добре переведена, видно, що аматори й аматорки добре її зрозуміли і добре вивчилися. Треба признати, що декотрі особи, як старі родичі, пастух та писар відіграли свої ролі знаменито і можуть виступати сміло на ширшій арені і перед ширшою публикою. Одно хочемо запримітити, а саме: на перерві між 2-гою і 3-ою дією один член з гуртка виступив з граючими особами на сцену і в імени гуртка зложив желання голові секції тоїж молоді. Це було гарно, але не конче на місці, бо ця етикетальна формальність могла відбутися по скінченні вистави. Салю наповнила майже сама молодь і кілька старших осіб. Сумно, що старші особи віднеслися з якоюсь байдужістю чи легковаженням і не явилися на ту виставу, але є надія, що на будуче і старші особи не відмовлять нам своєї підтримки. — *Один з присутніх.*

віть цілі повіти!

До отсього діла, до невсипущого збирання вкладок і датків у нас абсолютно замало людей. Тому й бідують наші приватні школи, особливо народні, тому й число їх не росте, а стоїть на одному місці. А шкода, велика шкода для нації з того!

Приватні школи У. П. Т. заслуговують дійсно на щиру підтримку українського громадянства. Якби воно заглянуло до них, то побачилоб і зрозумілоб висліди мозольної, доцільної праці нашого патріотичного учительства, про що свідчить м. ин. осуд відвічальних чинників і чимраз кращий вислід вступних і кінцевих іспитів (матури), переводжених строгими, чужими судьями. Колиб наше свідоме громадянство порівняло молодь Рідної Школи з тою, що до неї не ходить, тоді певно не пожалувалоб датку не тільки на істнуючі школи У. П. Т., але доложилоб усіх старань, щоб усюди в нашій країні стягнутися з останнього на Рідну Школу для рідної дітвори і тим способом виховати її на ідейних членів нації, без яких вона не може й не буде жити. Крім того в рідних школах моглиб найти приміщення і ті сотки наших учителів та учительок, що нині є без хліба.

Отсих кілька слів звертаємо до українського громадянства, а в першу чергу до Кружків „Рідної Школи", як також до вічевих і організаційних комітетів. Чейже не далекий вже новий шкільний рік зазначиться хоч деяким зростом нашого рідного шкільництва, а не дальшим упадком! Особливо по наших містах і місточках, де ще нема взагалі рідної школи, а є чимало славних бесідників, треба нам забратися енергічно до діла, а саме до заложення рідної школи. Як це зробити, порадить на бажання негайно централя „Рідної Школи". Час короткий, тому й дорогий. Всеж таки звертаємо увагу, що отворення приватної школи може наступити хочби й кілька тижнів по 1. вересня. Тому відпадає й та вимівка, що, мовляв, час уже за короткий, бо за три тижні годі буде зі всім упоратися. Не видержує критики і той замітом, що досі шкільна влада не давала дозволу на отворення українських приватних шкіл. Вносім тільки подання і берімся негайно до праці, не зражуючись ніякими супротивностями.

Кінчимо кличем: менше слів, а більше діла!

Німецька преса про „шпигунську аферу" в Галичині.

(Від власного кореспондента.)

Берлін, дня 2. серпня 1926.

Масові арештування „українських шпигунів" у Кракові, Львові й Перемишлі викликали в німецькій пресі живий відгомін.

Перші вісти принесли, як звичайно, власні кореспонденти більших німецьких газет (як „Льокаль-Анцайгер", „Таг", „Фоссіше Цайтунг", „Берлінер Тагеблят", „Дайтше Альгемайне Цайтунг", „Франкфуртер Цайтунг" і и.) вже 23-го липня, переповідаючи свіжі донесення польської варшавської преси. Одначе вже ці перші вісти, в яких говориться про шпіонажу в користь Німеччини й Союзу радянських республик, а в деяких тільки про „большевицьку" шпіонажу, появилися здебільшого з відповідними застереженнями й поясненнями щодо мотивів польських арештувань.

Один з найповажніших німецьких часописів, „Дайтше Альгемайне Цайтунг", заквестіонував відразу справу „шпіонажі" в користь Німеччини та неістнуючого німецького генерального штабу, а берлінський умірковано-консервативний „Дер Таг", в якому проф. Геч міститься свої відомі огляди німецької закордонної політики, зараз же зазначив, що наглі й численні арештування української молоді — „це ніщо инше, як шикана проти українських студентів, яким недавно зліквідувало правительство протизаконно їхній університет". На гадку „Тагу" переведено арештування з метою перешкодити українському студентству зорганізуватися й обстоювати свої права в справі відновлення українського університету для 2.000 українських студентів у Польщі. Тепер українські студенти місяцями сидітимуть по тюрмах і не матимуть змоги виступити в найближчому часі як слід з зажаленями й домаганнями перед міжнароднім форумом.

І „Франкфуртер Цайтунг" зараз при першій звістці завважала, що всі подібні вісти політичної поліції треба приймати з обережністю, бо з досвіду й дотеперішніх анальогічних „шпигунських" афер на Шлеську добре вже відомо, що після великого шуму та з великої маси заповідженого обтяжуючого матеріялу при судовім слідстві лишалися тільки дуже незначні окрушки.

Вслід за тими першими вістками прийшли короткі телеграми бюра Вольфа, повторені здебільшого без коментарів усією німецькою, навіть дрібною провінціональною пресою, і півофіціяльні заперечення, що німецькі військові чинники з викритою „шпіонажою" не мають нічого спільного.

Безпосередньо за тим усі важніші газети помістили докладніші статті з приводу арештувань, звязуючи їх переважно з польськими приготуваннями до найближчої сесії Ліги Націй у Женеві й пояснюючи їх як звичайний прояв польської політики супроти т. зв. меншостей. Варшавський кореспондент „Льокаль-Анцайгера" переповідає при цьому погляди й аргументи української преси, а „Франкфуртер Цайтунг" містить велику кореспонденцію свого варшавського дописувача, який між иншим бачить генезу арештувань у заповідженім през. Бартлем знесенні політичної поліції. Щоб себе рятувати й задокументувати свою рацію істнування, поліція пішла певними, втертими шляхами, що зазначилося між иншим у відомих справах Штайгера, Трояновського і т. д., й заскочила світ „нечуваним матеріялом" про „шпіонажу", „військову організацію" і т. и. історії, з яких при судовій розправі лишиться що найвище так, як у процесі Дудека, якесь сумнівної вартости зізнання якогось непевного донощика. Про ненависть Українців до Поляків і про „військову організацію" знають віддавна всі, між иншим і поліція, одначе дивним дивом вона счинила великий галас і сензацію щойно тепер, перед своїм уступленням. Польські тюрми переповнені т. зв. політичними злочинцями, одначе це не зменшить національної активности, яка находить підтримку в Радянській Україні, що совісним переводженням українізації створила в себе поважне українське запілля, з яким Полякам тяжко конкурувати.

Рівночасно з тим розпочала „Дайтше Альгемайне Цайтунг" (28. липня) друкувати серію актуальних статтей відомого знавця справ національних меншостей д-ра Евальда Аменде п. з. „Між Росією і Заходом", з яких друга стаття присвячена спеціяльно українському питанню в Польщі і його міжнародньому значінню для остаточного вирішення східно-европейських справ. До цих статтей повернемо ще після їх укінчення — третя стаття має бути присвячена Бесарабії, а остання загальним висновкам.

Очевидно, що й берлінські Українці, розкинені зрештою по цілому Берліні, приняли арештування як факт препарації відповідного матеріялу pro foro externo. Н. Я.

З преси.

Російська еміґрантська преса про події в СРСР.

Зогляду на вагу теперішніх подій у комуністичній російській партії та в цілому СРСР цікаво для нас познайомитися і з поглядами російської еміґрації на ті події. Ті погляди унаглядненні найкраще в російській еміґрантській пресі. А тому й постараємося подати з доступних нам органів найповажніших еміґрантських політичних угруповань наймаркантніші місця з оцінки московських подій.

„Последнія Новости", орган демократично-республиканської групи Мілюкова пише:

„Ми свого часу вказували, що проти правлячої групи центрального комітету заключили союз два крила — правий і лівий — спрямований проти облуди центральної позиції Сталіна хоч кожне крило критикує ту позицію з цілком протилежного становища. Ви брешете — кажуть Сталінові його противники — коли твердите немов радянська влада веде Росію до соціялізму. В дійсности Ви ведете її до реставрації капіталізму. Далі обвинувачуючі Ц. К. розходяться в своїх твердженнях: „Дуже зле робите — каже Зіновєв — вертайте до соціялізму, до ленінізму". „Дуже добре робите — кажуть праві — але будьте консеквентними і скажіть отверто, як говорив Ленін, що Росія не зможе бути одинокою в світі комуністичною країною". Така істота боротьби."

Обговорюючи статтю більшовицького публіциста А. Наймана, поміщену в московській „Правді" під знаменним названням:

„Ультралевий меньшевизм" тіж „Последнія Новости" пишуть:

„Нейман констатує, що ми маємо перед собою „першу поважну спробу обєднати в міжнародніх розмірах всі опозиційні групи поодиноких секцій Комінтерну і всі „ліві" групи поодиноких країн в одну загальну, планово керовану міжнародню опозицію проти Комінтерну." Це, треба думати, і є той „четвертий інтернаціонал", про який писав наш співробітник. Спільною ціллю для нападів міжнародного бльоку є, по словам Неймана, „СРСР і особливо політика Всесоюзн. Компартії, її керуюча роля в Комінтерні, з одночасним одобренням платформи опозиції на XIV. зїзді В. К. П." Нарешті Нейман підкреслює, що виступи майже у всіх секціях Комінтерну в такому самому дусі та напрямі ведуться саме тепер, як би на сиґнали незвичайно різко і планово. В Італії „цілий ряд чоловік членів групи Бордиґи (крайно лівої) заявив, що вони не признають поста

М. ГАЛУЩИНСЬКИЙ.

Всесокільський здвиг у Празі.

(Лист з Чехії.)

(Докінчення.)

Найбільший рев стихій не можна порівняти з тим ритмічним і неритмічним, з тим захопленим ураганом людських голосів, що розходився по цілому місті. Я чув біля себе вже захриплі голоси, але власники цих голосів не переставали витати, а зачерпнувши дещо повітря, піднімали свій голос наново. Всі брали участь у привіті. Здається, в хатах нікого не було, хіба хорі. Зате доми, при вулицях, якими йшов почетний похід, повні видців. Ліхтарні, дерева, дахи, димарі, вікна, бальконн — одно людське море. Жіноцтво користувалося своїми зеркалами, щоби бачити похід, ставляли їх так, що в них відбивався увесь похід. А щоби в загальній декорації міста не псували вражіння руштування нових будівель, відповідні підприємства так прикрасили руштування, що за прикрасами нічого иншого не було видно. Освітлення деяких публичних будинків брали на свій рахунок більші підприємства та фабрики, щоби таким чином показати свою охоту приложити рук до великого діла.

А й Масарикова ліга повітреплавства дала себе пізнати в часі здвигу. Стопятьдесять літаків виконувало окружний лет, а вечерами кілька освітлених літаків з видніючими буквами M. L. L. кружляли понад містом, пускаючи раз у раз світляні ракети, котрі вистрілами звертали увагу всього міста на себе.

Похід сокільства був поділений на відділи гостей і на власні. Ці останні складалися з соколів, що живуть поза межами републики, між якими загальний подив викликав відділ кінних соколів у числі біля 1000 коней. Між гістьми найщиріше й найсердечніше витали сербських соколів. (Як відомо Хорвати відмовились від участи.) Серби прислали й власні військові відділи усіх родів зброї аж до морської служби. Таблиці перед делеґаціями й відділами вказували на те, що увесь світ брав участь у здвизі. З Українців брали участь соколи з Подєбрадів та соколи з Закарпаття. Таблиця з Рахова і деяких инших місцевостей писана кирилицею. А в місті бачив я соколів, котрі на одностроях мали нашивані карточки з українськими написами, як Мукачево та инші.

Міжнародність здвигу зазначена була і в декорації міста. Я находив будівлі, на яких були всі славянські коліри на прапорцях, між ними й блакитно-жовті. З ректорату Українського Вільного Університету має блакитно-жовтий і чесько-державний прапор.

Українські соколи з Подєбрадів взяли участь у вправах; від Українців були й промовці, були й необхідні конфлікти з російськими соколами. І треба признати, що наша еміґрація пильно приглядається до життя чеського народу, а також і до його сокільського руху, щоби після повороту до вітчини могла глибоко защепити справу ідейного фізичного виховання. Я найшов тут одиниці, котрі це питання розроблюють у звязку з громадянським вихованням, маючи на увазі особливі відносини, серед яких живе український нарід.

Всесокільський здвиг показав у цілій силі ідею сокільства та її розвиток. І коли переїздити селами й містами Чехії, всюди находите соколівні, себто сокільські домівки, з ігорними площами вправ, з власними городами і купальнями, з цілим укладом для плавби рікою, тощо. Соколи виконують також культурну місію. У переважній частині, головно у селах, бачив я бібліотеки-випозичальні. Соколи влаштовують курси, лекції спільно з освітньою організацією повітовою і льокальною. Соколи плекають спів і музику, дають аматорські вистави. Малі громади, або хутори користуються домівками більших громад і там беруть участь у всій культурно-освітній праці.

У домівках крім приладдя все має на увазі національно й державно-громадянське виховання. Бюсти й портрети заслужених людей, історичні образи, національні й державні коліри мусять нагадувати кожному Чехови на його минуле й теперішнє. Алеж і ідея сокільська має за собою уже цілі десятиліття. Нпр. такий сокіл у Подєбрадах святкував уже у 1923 р. своє 60-ліття, себто такий протяг часу, якого у нас ще й досі не осягнула „Просвіта".

Колись ідея сокільства обєднувала направду увесь чеський нарід. Та в міру його сили й розросту почала ріжничкуватися. Чи воно добре для справи, чи ні — про це не будемо судити, бо й даних до видавання такого осуду у нас немає. Крім соколів маємо католицьких орлів, поширених головно на Моравії, а далі ліві й комуністичні організації мають сьогодні свої власні установи фізичного виховання. Одначе ні одні ні другі не дорівнують силою, матеріяльними засобами, а то й своєю традицією соколам.

Цей лист подиктований бажанням, щоби і в нас найшлося правдиве й глибоке зрозуміння потреби фізичного виховання, піддержки для наших руханкових установ матеріяльними й моральними засобами, в імя старого гасла: „В здоровому тілі — здоровий дух!" Скупчувати нам наші розкинені сили, звязувати в одно, щоби й ми могли на своїх руханкових установах дати подібний напис, який находимо на стіні Сокола в Подєбрадах: „Tam svět se hne, kam se síla pnoře".